

Maciej Marciniak

Artur Duszak

**CEREMONIAŁ UROCZYSTOŚCI
O CHARAKTERZE
PATRIOTYCZNO-RELIGIJNYM**

Słupsk 2015
Szkoła Policji w Słupsku

*Publikacja stanowi materiał dydaktyczny przeznaczony do użytku wewnętrznego Policji.
Materiał może być reprodukowany przez policjantów przygotowujących się do realizacji zadań
służbowych. Nie wolno go reprodukować ani wykorzystywać w innych celach
lub dla innych podmiotów zewnętrznych bez zgody Wydawcy.*

Według stanu prawnego na listopad 2015 r.

*Konsultacje merytoryczne: ks. dr Waldemar Maliszewski, ekspert Zespołu Ceremonialnego KGP
oraz ks. Marcin Gościk, prawosławny kapelan KWP w Lublinie*

*W opracowaniu wykorzystano fotografie z archiwum Szkoły Policji w Słupsku, archiwum
KPP w Ostródzie i KWP w Białymstoku oraz z sesji zdjęciowej zrealizowanej
dla potrzeb Ceremoniału policyjnego w praktyce, Warszawa 2013.*

Adiustacja tekstu: Grażyna Szot

Projekt okładki: Marcin Jedynak

Szkoła Policji w Słupsku, 76–200 Słupsk, ul. Kilińskiego 42

www.slupsk.szkolapolicji.gov.pl

e-mail: spslupsk@slupsk.szkolapolicji.gov.pl

Słupsk 2015

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
Uroczystości o charakterze patriotyczno-religijnym w Kościele Rzymskokatolickim	7
Uroczystości o charakterze patriotyczno-religijnym w Kościele Prawosławnym	13
Ślub policjanta w Kościele Rzymskokatolickim i w Kościele Prawosławnym	18
Uroczystości pogrzebowe z udziałem asysty honorowej w Kościele Rzymskokatolickim	20
Uroczystości pogrzebowe z udziałem asysty honorowej w Kościele Prawosławnym	28
Załącznik. <i>Ceremoniał policyjny w praktyce</i> – wyciąg	36

WSTĘP

Decyzją komendanta głównego Policji 25 maja 2012 r. zostało wprowadzone zarządzenie nr 122 w sprawie ceremoniału policyjnego, w którym określono m.in. zasady uczestniczenia policjantów w uroczystościach religijnych i patriotyczno-religijnych. W celu doprecyzowania zachowania się policjantów i asysty honorowej w takich sytuacjach powstała niniejsza pozycja. Mając na uwadze, że uroczystości patriotyczno-religijne odbywają się w obrzędach różnych wyznań, odmiennych ze względu na teologię kościoła, podczas opracowania materiału autorzy skorzystali z wiedzy i doświadczenia ekspertów w tym zakresie: ks. dr. Waldemara Maliszewskiego z Zespołu Ceremonialnego KGP i ks. Marcina Gościka, prawosławnego kapelana KWP w Lublinie.

UROCZYSTOŚCI O CHARAKTERZE PATRIOTYCZNO-RELIGIJNYM W KOŚCIELE RZYMSKOKATOLICKIM

1. W uroczystościach o charakterze patriotyczno-religijnym mogą brać udział policjanci w składzie oficjalnej delegacji policyjnej oraz policyjnej asysty honorowej.
2. Uroczystości o charakterze patriotyczno-religijnym z udziałem policyjnej asysty honorowej są organizowane w porozumieniu z władzami administracyjnymi lub samorządowymi, przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych, w obiekcie sakralnym lub poza nim, np. we mszy św. polowej.

Udział poczty sztandarowej ze sztandarem we mszy św. polowej

3. W zależności od potrzeb policyjna asysta honorowa może występować w składzie kompanii reprezentacyjnej/honorowej z pocztem sztandarowym ze sztandarem, pocztem sztandarowego ze sztandarem, orkiestry, policjantów stojących na posterunkach honorowych, policjantów w mundurach historycznych.

4. Udział policjantów w posłudze liturgicznej odbywa się na zasadach dobrowoli.
5. Jeżeli policyjna asysta honorowa uczestniczy w nabożeństwie w obiekcie sakralnym, orkiestra zajmuje miejsce po lewej stronie ołtarza (patrząc na ołtarz). Na 10–15 minut przed rozpoczęciem mszy św. w miarę możliwości należy zapewnić orkiestrze miejsca siedzące. Trębacz występujący samodzielnie zajmuje miejsce wskazane przez organizatora, umożliwiające mu swobodną obserwację.
6. Wejście pocztu sztandarowego do świątyni następuje po rozpoczęciu akcji liturgicznej, gdy celebrans znajduje się już przy ołtarzu i gdy poda zapowiedź: „Proszę wprowadzić sztandar (tu wymienia pełną nazwę jednostki)”.
7. Trębacz gra sygnał *Baczność*. Poczёт wchodzi do obiektu sakralnego nawą środkową i po oddaniu honorów przed ołtarzem zajmuje najbardziej godne i eksponowane miejsce przy ołtarzu. Kompania honorowa oczekuje w wyznaczonym miejscu poza świątynią.
8. W przypadkach uwarunkowanych np. miejscem, względami bezpieczeństwa czy zwyczajem lokalnym dopuszcza się udział w nabożeństwie w obiekcie sakralnym asysty honorowej w postaci pocztu sztandarowego ze sztandarem i kompanii reprezentacyjnej/honorowej w nw. sytuacjach:
  - 1) poczet sztandarowy ze sztandarem wraz z kompanią reprezentacyjną/honorową wchodzi do obiektu sakralnego w kolumnie dwójkowej i zajmuje miejsce w szyku rozwiniętym w prawej nawie świątyni (patrząc na ołtarz),
  - 2) poczet sztandarowy ze sztandarem wraz z kompanią reprezentacyjną/honorową wchodzi do obiektu sakralnego w kolumnie dwójkowej lub czwórkowej (w zależności od szerokości nawy środkowej) i zajmuje miejsce na wprost ołtarza, pozostając w szyku marszowym.

W obu wariantach poczet sztandarowy ze sztandarem po zajęciu miejsca przez kompanię oddaje honory, nie odchodząc od niej.
9. Podczas nabożeństwa poczet oddaje honory w następujących okolicznościach:
  - 1) w czasie czytania Ewangelii po słowach: „Pan z wami (...), słowa Ewangelii według świętego (...)” poczet przyjmuje postawę zasadniczą, sztandarowy wykonuje chwyt PREZENTUJ, a następnie salutuje przez pochYLENIE sztandaru. Policjanci wyposażeni w szable wykonują chwyt BACZNOŚĆ,

- 2) po słowach: „Oto słowo Pańskie” poczet przyjmuje postawę swobodną, sztandarowy opuszcza sztandar do postawy SPOCZNIJ. Poczet wyposażony w szable wykonuje chwyt SPOCZNIJ,
- 3) poczet po raz drugi oddaje honory na dźwięk dzwonek po słowach kapłana: „Ciałem i Krwią naszego Pana Jezusa Chrystusa” – przez przyjęcie postawy zasadniczej,
- 4) w momencie podniesienia przez celebransa hostii sztandarowy saltuje sztandarem, natomiast dowódca i asystujący oddają honory,

W momencie podniesienia przez celebransa hostii sztandarowy saltuje sztandarem, natomiast dowódca i asystujący oddają honory

- 5) po opuszczeniu hostii sztandarowy przyjmuje postawę zasadniczą (bez pochylenia sztandaru), a dowódca i asystujący oddają honory,
  - 6) po opuszczeniu kielicha poczet przyjmuje postawę swobodną lub chwyt SPOCZNIJ,
  - 7) poczet po raz trzeci oddaje honory przez przyjęcie postawy zasadniczej podczas udzielania błogosławieństwa po słowach: „Przyjmijcie Boże błogosławieństwo”,
  - 8) po słowach: „Idźcie w pokoju Chrystusa” poczet przyjmuje postawę swobodną lub chwyt SPOCZNIJ.
10. Wyjście pocztu sztandarowego następuje przed wyjściem celebransów, po błogosławieństwie, a przed odśpiewaniem pieśni kończącej mszę św. Celebrans zapowiada wyprowadzenie sztandaru: „Proszę wyprowadzić sztan-

dar (tu wymienia pełną nazwę jednostki)". Trębacz gra sygnał *Bacność*, poczet sztandarowy podchodzi pod ołtarz, oddaje honor przez pochylenie sztandaru, trębacz gra *Hasło WP*.

Poczet sztandarowy występujący samodzielnie wychodzi z obiektu sakralnego bezpośrednio po odegraniu *Hasła WP*.

Trębacz gra sygnał *Spocznij*, po odegraniu którego celebrans z asystą liturgiczną wychodzi do zakrystii.

11. W patriotycznej części uroczystości organizowanej poza obiektem sakralnym mogą uczestniczyć kompania reprezentacyjna/honorowa, orkiestra, posterunek honorowy, policjanci do składania wieńców i wiązanek. W takiej sytuacji osoby wchodzące w skład policyjnej asysty honorowej oczekują w miejscu przeprowadzenia części patriotycznej uroczystości bądź mogą przemaszerować w to miejsce z uczestnikami części religijnej.
12. Poczet sztandarowy wstępuje do szyku kompanii honorowej po zakończeniu nabożeństwa i wspólnie maszerują do miejsca, w którym odbywa się część patriotyczna uroczystości.
13. Kierownicy jednostek organizacyjnych Policji przy wskazywaniu policjantów do udziału w uroczystościach o charakterze patriotyczno-religijnym biorą pod uwagę ich przekonania światopoglądowe, zgodnie z zasadą wolności sumienia i wyznania.
14. Policjanci wskazani do udziału w uroczystościach o charakterze patriotyczno-religijnym w ramach oficjalnej delegacji policyjnej lub policyjnej asysty honorowej zachowują poszanowanie wobec zasad ceremonialnych obowiązujących w wyznaniu.
15. W trakcie uroczystości o charakterze patriotyczno-religijnym odbywających się w świątyni członkowie oficjalnych delegacji policyjnych zajmują wskazane miejsca siedzące lub stojące, a kiedy wierni klęczą – policjanci przyjmują postawę zasadniczą.
16. W obiektach sakralnych policjanci zdejmują nakrycie głowy, trzymając czapkę w lewej ręce.

Podczas nabożeństwa zarówno w kościele rzymskokatolickim, jak i prawosławnym członkowie oficjalnych delegacji policyjnych zdejmują czapkę (oprócz asysty honorowej) i trzymają ją w lewej ręce. Policjanci przyjmują postawę zasadniczą w momencie, gdy pozostali wierni klęczą

17. Kompania honorowa oraz poczet sztandarowy biorący udział w uroczystościach patriotyczno-religijnych występują w nakryciach głowy i z bronią. Jeżeli w uroczystości bierze udział trębacz, występuje on w nakryciu głowy, natomiast orkiestra policyjna występuje bez nakryć głowy.

*W trakcie uroczystości w kościele rzymskokatolickim
orkiestra policyjna występuje bez nakryć głowy*

18. Policjanci pełniący, na zasadzie dobrowolności, posługę liturgiczną podczas uroczystości religijnej występują w umundurowaniu przypisanym asyście honorowej bez nakrycia głowy. Policjantów pełniących posługę liturgiczną nie wyznacza się do zbierania ofiary.
19. Liczba policjantów zgłaszających się do pełnienia posługi liturgicznej w uroczystości o charakterze patriotyczno-religijnym powinna być każdorazowo ustalana z władzami kościelnymi.
20. Inne pododdziały policyjne ustawiają się w kolumnach po prawej stronie ołtarza (patrząc od strony ołtarza).
21. Poczty ze sztandarami organizacji pozarządowych, środowisk policyjnych i innych instytucji ustawiają się z prawej strony ołtarza (patrząc od strony ołtarza).

UROCZYSTOŚCI O CHARAKTERZE PATRIOTYCZNO-RELIGIJNYM W KOŚCIELE PRAWOSŁAWNYM

1. W uroczystościach o charakterze patriotyczno-religijnym mogą brać udział policjanci w składzie oficjalnej delegacji policyjnej oraz policyjnej asysty honorowej.
2. Uroczystości o charakterze patriotyczno-religijnym z udziałem policyjnej asysty honorowej są organizowane w porozumieniu z władzami administracyjnymi lub samorządowymi, przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych, w obiekcie sakralnym lub poza nim.
3. W religijnej części uroczystości może wziąć udział asysta honorowa w postaci pocztu sztandarowego lub trębacza.

Uwaga!

W kościele prawosławnym orkiestra bierze udział w uroczystości religijnej poza świątynią (zazwyczaj przed wejściem głównym).

4. Udział policjantów w posłudze liturgicznej odbywa się na zasadach dobrowoli.
5. W części patriotycznej uroczystości organizowanej poza obiektem sakralnym mogą uczestniczyć kompania honorowa, orkiestra, posterunek honorowy, policjanci do składania wieńców i wiązanek. W takiej sytuacji osoby wchodzące w skład policyjnej asysty honorowej oczekują w miejscu przeprowadzenia części patriotycznej uroczystości bądź mogą przemaszerować w to miejsce z uczestnikami części religijnej.
6. Poczet sztandarowy wstępuje do szyku kompanii honorowej po zakończeniu nabożeństwa i wspólnie maszerują do miejsca, w którym odbywa się część patriotyczna uroczystości.

7. Kierownicy jednostek organizacyjnych Policji przy wskazywaniu policjantów do udziału w uroczystościach o charakterze patriotyczno-religijnym biorą pod uwagę ich przekonania światopoglądowe, zgodnie z zasadą wolności sumienia i wyznania.
8. Policjanci wskazani do udziału w uroczystościach o charakterze patriotyczno-religijnym w ramach oficjalnej delegacji policyjnej lub policyjnej asysty honorowej zachowują poszanowanie wobec zasad ceremonialnych obowiązujących w wyznaniu.
9. W trakcie uroczystości o charakterze patriotyczno-religijnym odbywających się w świątyni członkowie oficjalnych delegacji policyjnych zajmują wskazane miejsca siedzące lub stojące, a kiedy wierni klęczą – policjanci przyjmują postawę zasadniczą.
10. W obiektach sakralnych policjanci zdejmują nakrycie głowy, trzymając czapkę w lewej ręce.
11. Kompania honorowa oraz poczet sztandarowy biorący udział w uroczystościach patriotyczno-religijnych występują w nakryciach głowy.

Udział policyjnej asysty honorowej w uroczystości w kościele prawosławnym – policjanci występują w nakryciach głowy i są ustawieni po obu stronach obrazu przed wyjściem z procesją

12. Policjanci pełniący, na zasadzie dobrowolności, posługę liturgiczną podczas uroczystości religijnej występują w umundurowaniu bez nakrycia głowy. Policjantów pełniących posługę liturgiczną nie wyznacza się do zbierania ofiary.
13. Liczba policjantów zgłaszających się do pełnienia posługi liturgicznej w uroczystości o charakterze patriotyczno-religijnym powinna być każdorazowo ustalana z władzami kościelnymi.
14. Jeżeli w nabożeństwie obrządku prawosławnego uczestniczy poczet sztandarowy ze sztandarem Policji, wprowadza się go do obiektu sakralnego po wejściu celebransów, natomiast wyprowadzenie następuje przed ich wyjściem.
Poczet sztandarowy Policji wchodzi do świątyni w kolejności:
  - 1) dowódca pocztu,
  - 2) sztandarowy,
  - 3) asystujący.
15. Po wprowadzeniu do obiektu sakralnego asysta honorowa zajmuje miejsce w kolumnie z prawej strony ołtarza (patrząc w stronę ołtarza), stając w ugrupowaniu rozwiniętym (szeregu).

Miejsce asysty honorowej w kościele prawosławnym

16. Sztandarowy salutuje sztandarem (pochyla sztandar). W tym czasie dowódca pocztu i asystujący oddają honory.

Po tych czynnościach sztandarowy wykonuje chwyt PREZENTUJ, a pozostali przestają salutować. Poczet z szabłami wykonuje chwyt NA RAMIĘ.

Następnie na komendę dowódcy poczet zajmuje miejsce po prawej stronie (patrząc od strony ołtarza).

17. Podczas nabożeństwa poczet oddaje honory w następujących okolicznościach:

- 1) w czasie czytania Ewangelii po słowach: „Oto mądrość! Stańmy prosto! Wysłuchamy świętej Ewangelii” poczet przyjmuje postawę zasadniczą, sztandarowy wykonuje chwyt PREZENTUJ, a następnie salutuje przez pochylenie sztandaru. Policjanci wyposażeni w szable wykonują chwyt BACZNOŚĆ,
- 2) po słowach: „Pokój tobie, głoszącemu (...), chwała Tobie Panie” poczet przyjmuje postawę swobodną, sztandarowy opuszcza sztandar do postawy SPOCZNIJ. Poczet wyposażony w szable wykonuje chwyt SPOCZNIJ,
- 3) poczet po raz drugi oddaje honory po słowach kapłana: „Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało moje” (...), „Pijcie z niego wszyscy, to jest Krew moja” (...), „to, co Twoje, od Twoich, Tobie przynosimy, za wszystkich i za wszystko” – przez przyjęcie postawy zasadniczej,
- 4) po słowach: „Szczególnie za najświętszą, przyczystą, błogosławioną” – poczet przyjmuje postawę swobodną,
- 5) w momencie podniesienia przez celebransa świętego chleba, po słowach: „Bądźmy uważni! Święte świętym” – sztandarowy salutuje sztandarem, natomiast dowódca i asystujący oddają honory,
- 6) po opuszczeniu świętego chleba, po słowach: „Jeden Święty, jeden Pan” – poczet przyjmuje postawę swobodną lub chwyt SPOCZNIJ,
- 7) poczet po raz trzeci oddaje honory przez przyjęcie postawy zasadniczej podczas udzielania błogosławieństwa po słowach: „Chwała Tobie, Chryste Boże, Nadziejo Nasza, chwała Tobie”,
- 8) po słowach: „Chrystus, prawdziwy Bóg nasz, dla modlitw (...). Amen” – poczet przyjmuje postawę swobodną lub chwyt SPOCZNIJ.

18. Wyjście pocztu sztandarowego Policji następuje przed wyjściem celebransów, po odśpiewaniu pieśni. Poczet sztandarowy podchodzi przed ołtarz, ustawia się frontem w jego stronę i oddaje honory w taki sam sposób jak

przy wejściu. Następnie na komendę dowódcy wychodzi z obiektu sakralnego.

19. W prawosławnym nabożeństwie polowym kompania honorowa z pocztem sztandarowym zajmuje, w miarę możliwości, miejsce z prawej strony ołtarza (patrząc w stronę ołtarza) w szyku marszowym.
20. Jeżeli asystę stanowi tylko poczet sztandarowy, zajmuje on miejsce z lewej strony ołtarza (patrząc od strony ołtarza).
21. Inne pododdziały policyjne ustawia się w kolumnach po prawej stronie ołtarza (patrząc od strony ołtarza).
22. Poczty ze sztandarami organizacji pozarządowych, środowisk policyjnych i innych instytucji ustawia się z prawej strony ołtarza (patrząc od strony ołtarza).

Przywitanie sztandaru

ŚLUB POLICJANTA

W KOŚCIELE RZYMSKOKATOLICKIM

I W KOŚCIELE PRAWOSŁAWNYM

1. Policjant może wystąpić z wnioskiem o przydzielenie policyjnej asysty honorowej w formie szpaleru reprezentacyjnego na czas trwania uroczystości zawarcia przez niego małżeństwa. Wniosek policjant składa do kierownika jednostki organizacyjnej Policji, w której pełni służbę.
2. Policjantowi można przydzielić asystę, o której mowa w pkt 1, pod warunkiem złożenia przez niego deklaracji we wniosku, że w uroczystości ślubnej wystąpi on w umundurowaniu wyjściowym ze sznurem galowym.
3. O przydzieleniu i formie policyjnej asysty honorowej decyduje kierownik jednostki organizacyjnej Policji. W skład asysty honorowej powinno wchodzić co najmniej siedmiu policjantów.
4. W asyście w formie szpaleru reprezentacyjnego udział biorą policjanci w umundurowaniu wyjściowym ze sznurem galowym, za zgodą przełożonego, w czasie służbowym.
5. W uzasadnionym przypadku dopuszcza się wyróżnienie policjanta biorącego ślub, polegające na skierowaniu do asysty honorowej policjantów z szabłami (w świątyni prawosławnej) lub jednolitym rodzajem uzbrojenia, np. z szabłami, karabinkami SKS, AKM lub AKMS (w kościele rzymskokatolickim). W tym przypadku decyzję o przydzieleniu asysty, liczebności oraz transporcie służbowym podejmuje komendant wojewódzki (stołeczny) Policji na wniosek przełożonego. Policjanci asystujący wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych.
6. Szpaler reprezentacyjny z bronią lub bez broni ustawia się przed wejściem do urzędu stanu cywilnego lub obiektu sakralnego w dwóch szeregach, zwróconych frontem do siebie, kilka minut przed wyjściem młodej pary.

7. Gdy młoda para wychodzi z urzędu stanu cywilnego lub obiektu sakralnego, policjanci stojący w szpalerze oddają honory na komendy:
- BACZNOŚĆ!
  - Prezentuj – BRONŃ!
  - Na prawo – PATRZ!
- Nowożeńcy przechodzą między szeregami szpaleru.

Asysta honorowa – szpaler z bronią przy wyjściu z kościoła

8. W uzasadnionych przypadkach w uroczystościach ślubnych może uczestniczyć inna asysta, np. motocyklowa asysta honorowa lub pododdział konny.

UROCZYSTOŚCI POGRZEBOWE Z UDZIAŁEM POLICYJNEJ ASYSTY HONOROWEJ W KOŚCIELE RZYMSKOKATOLICKIM

1. Uroczystości pogrzebowe dzielą się na świeckie oraz religijne.
2. Policyjna asysta honorowa przysługuje podczas pogrzebów:
  - 1) policjantów, którzy ponieśli śmierć w ochronie życia i zdrowia ludzi oraz mienia albo w ochronie bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym policjantów, którzy zginęli podczas misji poza granicami państwa,
  - 2) generalnych inspektorów i nadinspektorów Policji,
  - 3) policjantów, pracowników Policji oraz funkcjonariuszy Policji w stanie spoczynku.
3. Policyjna asysta honorowa nie przysługuje w przypadku śmierci samobójczej policjanta.
4. O udział policyjnej asysty honorowej w uroczystości pogrzebowej występuje, za zgodą rodziny zmarłego policjanta, kierownik jednostki organizacyjnej Policji lub organizator pogrzebu.
5. Policyjną asystę honorową na pogrzeb policjanta, który poniósł śmierć w czasie pełnienia obowiązków służbowych, przydziela właściwy miejscowo komendant wojewódzki (stołeczny) Policji. W odniesieniu do policjantów, którzy zginęli w czasie misji poza granicami państwa, decyzję o przydzieleniu asysty podejmuje komendant główny Policji.
6. W przypadku pogrzebu odbywającego się poza miejscem stałej siedziby jednostki organizacyjnej Policji, w której policjant pełnił służbę, asystę honorową przydziela kierownik jednostki organizacyjnej Policji usytuowanej najbliżej miejsca pogrzebu, bez konieczności sporządzania dodatkowego wniosku.
7. Na pogrzeby osób wymienionych w pkt 1 i 2 kieruje się kompanię reprezentacyjną lub honorową z pocztem sztandarowym, orkiestrę, posterunek

honorowy oraz policjantów do niesienia wieńców i poduszek z odznaczeniami. W uzasadnionych przypadkach w uroczystościach pogrzebowych może uczestniczyć również motocyklowa asysta honorowa.

8. W przypadku pogrzebów osób wymienionych w pkt 3 o składzie asysty honorowej decyduje kierownik jednostki organizacyjnej Policji, który zapewnia udział asysty w postaci co najmniej posterunku honorowego wystawianego przy trumnie lub urnie w domu pogrzebowym lub obiekcie sakralnym oraz na cmentarzu, za zgodą zarządcy obiektu.
9. W uzasadnionych przypadkach kierownik jednostki organizacyjnej Policji bądź organizator pogrzebu może wystąpić do komendanta wojewódzkiego (stołecznego) Policji z wnioskiem o skierowanie kompanii honorowej z poczetem sztandarowym oraz policjantów do niesienia wieńców i poduszek z odznaczeniami. Jeżeli w składzie asysty honorowej występuje sztandar, na jego drzewcu mocowany jest kir.
10. W przypadku śmierci policjanta w czasie wykonywania obowiązków służbowych kierownik właściwej miejscowo jednostki organizacyjnej Policji może podjąć decyzję o przewiązaniu kirem flagi państwowej lub symbolu policyjnego.
11. Uroczystość pogrzebową o charakterze religijnym prowadzi duchowny. Nabożeństwo żałobne może odbyć się w świątyni wskazanej przez rodzinę zmarłego policjanta lub organizatora pogrzebu.
12. W czasie nabożeństwa żałobnego wystawiany jest posterunek honorowy.
13. W przypadku kremacji religijna uroczystość pogrzebowa może być podzielona na dwie rozłożone w czasie części: nabożeństwo żałobne i pochówek urny. W takim przypadku podczas nabożeństwa żałobnego jest wystawiany posterunek honorowy przy urnie, natomiast podczas pochówku urny występuje asysta honorowa.
14. W skład policyjnej asysty honorowej podczas uroczystości pogrzebowej w domu pogrzebowym lub obiekcie sakralnym nie wchodzi poczet sztandarowy. W obiekcie sakralnym lub domu pogrzebowym przy trumnie wystawiany jest posterunek honorowy czteroosobowy, a przy urnie – dwuosobowy. Policjanci ustawiają się przy urnie – przodem do uczestników

pogrzebu, bokiem do urny; przy trumnie – przodem do trumny, symetrycznie w stosunku do jej kształtu.

Sztandar oddaje honory w czasie wniesienia trumny do świątyni

15. Na posterunku honorowym wartę honorową mogą pełnić również policjanci niewchodzący w skład policyjnej asysty honorowej oraz przedstawiciele władz państwowych, organizacje pozarządowych, środowisk policyjnych, przyjaciele zmarłego i inne osoby.
16. Podczas zmiany na posterunku honorowym dowodzący policjant wchodząc do pomieszczenia, w którym znajduje się trumna lub urna, staje przed nią i oddaje honory.
17. Trumnę lub urnę ustawia się na katafalku. Na trumnie umieszcza się czapkę służbową (bez mocowania), stopniem policyjnym uwidocznionym od strony uczestników uroczystości. Na urnie nie umieszcza się czapki służbowej.
18. Przed trumną lub urną można ustawić poduszki z orderami i odznaczeniami, wieńce i wiązanki oraz fotografię zmarłego policjanta, jeżeli rodzina wyrazi takie życzenie.
19. W przypadku pośmiertnego mianowania na wyższy stopień policyjny na czapce zmarłego powinny być umieszczone nowe oznaki stopnia policyjnego. Czapkę służbową i fotografię po zakończeniu ceremonii przekazuje

je się rodzinie zmarłego policjanta. Wieńce i wiązanki ustawia się z boku trumny lub urny.

20. Przed rozpoczęciem uroczystości pogrzebowej policjanta, który poniósł śmierć w ochronie życia i zdrowia ludzi oraz mienia albo w ochronie bezpieczeństwa i porządku publicznego, trumnę dekoruje się flagą państwową o wymiarach 100 x 240 cm, umieszczoną wzdłuż trumny, białym pasem po stronie serca. Urnę dekoruje się biało-czerwoną szarfą o wymiarach 100 x 6 cm.
21. Na trumnie udekorowanej flagą państwową nie umieszcza się czapki służbowej, kwiatów, bronni białej i nie posypuje się jej ziemią. Po złożeniu flagi¹ można na trumnie umieścić kwiaty.
22. Obowiązek zapewnienia flagi państwowej do dekoracji trumny spoczywa na organizatorze uroczystości pogrzebowej. Flaga po zdjęciu z trumny i złożeniu jest przekazywana przedstawicielowi rodziny, o ile wcześniej wyrazi on takie życzenie.
23. Trumnę policjanta, który poniósł śmierć w czasie wykonywania obowiązków służbowych poza granicami państwa, dekoruje się flagą państwową z orłem.
24. Jeżeli w uroczystości jest przewidziane pośmiertne odznaczanie lub mianowanie policjanta na wyższy stopień policyjny, odbywa się ono, w uzgodnieniu z rodziną zmarłego, w trakcie ceremonii pogrzebowej lub nabożeństwa żałobnego albo na cmentarzu przed przemówieniami pożegnalnymi.
25. Na 5 minut przed rozpoczęciem nabożeństwa żałobnego posterunek honorowy zostaje wprowadzony do obiektu i zajmuje miejsce po obu stronach trumny, stając przodem do siebie i bokiem do uczestników pogrzebu oraz do ołtarza. W przypadku urny policjanci stają przodem do uczestników uroczystości, bokiem do urny. Policjant rozprawdzający lub prawoskrzydłowy wydaje komendy do prawidłowego ustawienia się.
26. Rozpoczyna się nabożeństwo żałobne. Po zakończeniu uroczystości posterunek honorowy samodzielnie opuszcza dom pogrzebowy lub obiekt sakralny i ustawia się po obu stronach karawanu. Pozostali policjanci asysty

---

¹ Sposób składania flagi państwowej jest określony w *Ceremoniale policyjnym w praktyce*, Warszawa 2013, s. 59–61.

niosą wieńce, poduszki z odznaczeniami, fotografię i zajmują odpowiednie miejsce w kondukcje.

27. W chwili wnoszenia trumny lub urny z obiektu sakralnego lub domu pogrzebowego dowódca kompanii honorowej wydaje komendy:

- Kompania – BACZNOŚĆ!
- Na ramię – BRÓŃ!
- Prezentuj – BRÓŃ!
- Na prawo – PATRZ!

Werblista gra *Tremolo*, kompania honorowa oddaje honory.

28. Po uformowaniu konduktu żałobnego dowódca kompanii honorowej wydaje komendy do przejścia w stronę cmentarza:

- Kompania – BACZNOŚĆ!
- Na ramię – BRÓŃ!
- W czwórki w prawo – ZWROT!
- Za mną – MARSZ!

Kompania honorowa maszeruje bez wymachu rąk.

29. Kondukt formuje się w następującym porządku, po uzgodnieniu z rodziną zmarłego: krzyż, orkiestra, trębacz lub werblista, kompania honorowa z pocztem sztandarowym lub pododdział honorowy, poczty sztandarowe towarzyszące, asysta z wieńcami, asysta z poduszkami z odznaczeniami, osoby duchowne, celebrans pogrzebu, karawan z policyjną asystą honorową, uczestnicy pogrzebu.

Kondukt żałobny

30. Po przybyciu konduktu do miejsca pochówku, w chwili zatrzymania się karawanu, posterunek honorowy zajmuje miejsce przy grobie lub kolumbarium, stojąc tyłem do tablicy nagrobnej, oddając honory do momentu umieszczenia trumny lub urny na katafalku.

Policjanci niosący wieńce i poduszki z odznaczeniami zajmują miejsca zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami.

31. Dowódca kompanii honorowej wydaje komendę:

- Równy – KROK!

Asysta honorowa maszeruje w wyznaczone miejsce i ustawia się w szyku rozwiniętym, umożliwiającym dowódcy obserwację przebiegu uroczystości.

32. Po zatrzymaniu karawanu, podczas przenoszenia trumny lub urny w stronę grobu lub kolumbarium dowódca kompanii honorowej wydaje komendy do oddania honorów:

- Kompania – BACZNOŚĆ!
- Na ramię – BRŃ!
- Prezentuj – BRŃ!
- Na prawo – PATRZ!

33. Po ustawieniu trumny lub urny na katafalku dowódca kompanii wydaje komendy:

- Kompania – BACZNOŚĆ!
- Na ramię – BRŃ!
- Do nogi – BRŃ!
- Kompania – SPOCNIJ!

34. Po uzgodnieniu z rodziną zmarłego policjanta następuje odmówienie przez duchownego egzekwii pogrzebowych albo mowy pożegnalnej.

35. Jeżeli przewiduje się pośmiertne odznaczenie zmarłego lub jego mianowanie na wyższy stopień policyjny podczas uroczystości pogrzebowej, wyznaczony policjant odczytuje wyciąg z aktu nadania odznaczenia lub mianowania. Przed odczytaniem dowódca wydaje komendę:

- Kompania – BACZNOŚĆ!

36. Ordery i odznaczenia są przypinane do poduszek, a akt nadania lub mianowania wręcza się przedstawicielowi rodziny zmarłego. Dowódca uroczystości wydaje komendę:

- Kompania – SPOCZNIJ!,
po czym następują przemówienia okolicznościowe.

37. W przypadku uroczystości pogrzebowej policjanta, którego trumna została udekorowana flagą państwową, po ostatnim przemówieniu następuje ce-remonialne złożenie flagi.

38. Złożoną flagę państwową przekazuje się przedstawicielowi rodziny zmar-tego policjanta, o ile wcześniej wyrazi on takie życzenie.

39. Podczas złożenia trumny do grobu lub urny do kolumbarium kompania oddaje honory. Dowódca kompanii wydaje komendy:

- Kompania – BACZNOŚĆ!
- Na ramię – BRONŃ!
- Prezentuj – BRONŃ!
- Na prawo – PATRZ!
Trębacz gra *Hasło WP*.

40. Po złożeniu trumny lub urny dowódca kompanii wydaje komendy do salwy honorowej:

1) komendy do salwy honorowej dla kompanii uzbrojonej w karabiny SKS:

- Kompania – BACZNOŚĆ!
- Na ramię – BRONŃ!
- Do nogi – BRONŃ!
- Salwa honorowa! Kompania – SPOCZNIJ!

Na komendę SPOCZNIJ! drugi szereg odstępuje krok w tył; w przy-padku gdy jest to niemożliwe z uwagi na miejsce, odległość między pierwszym a drugim szeregiem można zwiększyć wcześniej, wtedy po komendzie SPO-CZNIJ! policjanci nie wykonują odstępowania.

- Do salwy honorowej trzema – ŁADUJ!
- Salwą – PAL!
- Salwą – PAL!
- Salwą – PAL!
- Po salwie honorowej kompania – SPOCZNIJ!
Drugi szereg wykonuje krok do przodu.
- Kompania – BACZNOŚĆ!
- Na ramię – BRONŃ!
- Prezentuj – BRONŃ!
- Na prawo – PATRZ!,

2) komendy do salwy honorowej dla kompanii uzbrojonej w AKMS:

- Kompania – BACZNOŚĆ!
- Drugi szereg krok w tył – MARSZ!
- Na pas – BROŃ!
- SPOCZNIJ!
- Do salwy honorowej trzema – ŁADUJ!
- Salwą – PAL!
- ŁADUJ!
- Salwą – PAL!
- ŁADUJ!
- Salwą – PAL!
- Zabezpiecz – BROŃ!
- Przez pierś – BROŃ!
- Drugi szereg krok na wprost – MARSZ!
- Na prawo – PATRZ!

41. Po salwie honorowej następuje złożenie wieńców i wiązanek. Wieńce niesione przez policjantów są przekazywane pracownikom zakładu pogrzebowego, którzy umieszczają je na grobie. Delegacji składających wieńce nie zapowiada się.

W czasie składania wieńców werblista gra *Tremolo*.

42. Po złożeniu wieńców sygnalista gra utwór *Śpij Kolego* lub *Cisza*. Jeśli w pogrzebie uczestniczy orkiestra, wykonuje ona *Marsza Żałobnego*, a następnie na komendę dowódcy razem z kompanią honorową odchodzą z miejsca uroczystości.

43. Wyznaczony policjant odpina ordery i odznaczenia z poduszek i przekazuje je przedstawicielowi rodziny zmarłego policjanta.

44. Posterunek honorowy pozostaje na miejscu pochówku do zakończenia składania kondolencji rodzinie zmarłego.

UROCZYSTOŚCI POGRZEBOWE Z UDZIAŁEM POLICYJNEJ ASYSTY HONOROWEJ W KOŚCIELE PRAWOSŁAWNYM

1. Uroczystości pogrzebowe dzielą się na świeckie oraz religijne.
2. Policyjna asysta honorowa przysługuje podczas pogrzebów:
  - 1) policjantów, którzy ponieśli śmierć w ochronie życia i zdrowia ludzi oraz mienia albo w ochronie bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym policjantów, którzy zginęli podczas misji poza granicami państwa,
  - 2) generalnych inspektorów i nadinspektorów Policji,
  - 3) policjantów, pracowników Policji oraz funkcjonariuszy Policji w stanie spoczynku.
3. Policyjna asysta honorowa nie przysługuje w przypadku śmierci samobójczej policjanta.
4. O udział policyjnej asysty honorowej w uroczystości pogrzebowej występuje, za zgodą rodziny zmarłego policjanta, kierownik jednostki organizacyjnej Policji lub organizator pogrzebu.
5. Policyjną asystę honorową na pogrzeb policjanta, który poniósł śmierć w czasie pełnienia obowiązków służbowych, przydziela właściwy miejscowo komendant wojewódzki (stołeczny) Policji. W odniesieniu do policjantów, którzy zginęli w czasie misji poza granicami państwa, decyzję o przydzieleniu asysty podejmuje komendant główny Policji.
6. W przypadku pogrzebu odbywającego się poza miejscem stałej siedziby jednostki organizacyjnej Policji, w której policjant pełnił służbę, asystę honorową przydziela kierownik jednostki organizacyjnej Policji usytuowanej najbliższej miejsca pogrzebu, bez konieczności sporządzania dodatkowego wniosku.
7. Na pogrzeby osób wymienionych w pkt 1 i 2 kieruje się kompanię reprezentacyjną lub honorową z poczem sztandarowym, orkiestrę, posterunek honorowy oraz policjantów do niesienia wieńców i poduszek z odznacze-

niami. W uzasadnionych przypadkach w uroczystościach pogrzebowych może uczestniczyć również motocyklowa asysta honorowa.

8. W przypadku pogrzebów osób wymienionych w pkt 3 o składzie asysty honorowej decyduje kierownik jednostki organizacyjnej Policji, który zapewnia udział asysty w postaci co najmniej posterunku honorowego wystawianego przy trumnie w domu pogrzebowym lub obiekcie sakralnym oraz na cmentarzu, za zgodą zarządcy obiektu.
9. W uzasadnionych przypadkach kierownik jednostki organizacyjnej Policji bądź organizator pogrzebu może wystąpić do komendanta wojewódzkiego (stołecznego) Policji z wnioskiem o skierowanie kompanii honorowej z poczem sztandarowym oraz policjantów do niesienia wieńców i poduszek z odznaczeniami. Jeżeli w składzie asysty honorowej występuje sztandar, na jego drzewcu mocowany jest kir.
10. W przypadku śmierci policjanta w czasie wykonywania obowiązków służbowych kierownik właściwej miejscowo jednostki organizacyjnej Policji może podjąć decyzję o przewiązaniu kirem flagi państwowej lub symbolu policyjnego.
11. Uroczystość pogrzebową o charakterze religijnym prowadzi duchowny. Nabożeństwo żałobne może odbyć się w świątyni wskazanej przez rodzinę zmarłego policjanta lub organizatora pogrzebu.
12. W czasie nabożeństwa żałobnego wystawiany jest posterunek honorowy.
13. W przypadku kremacji religijna uroczystość pogrzebowa może być podzielona na dwie rozłożone w czasie części: nabożeństwo żałobne i pochówek. W takim przypadku podczas nabożeństwa żałobnego jest wystawiany posterunek honorowy przy trumnie, natomiast podczas pochówku występuje asysta honorowa.

Uwaga!

Kościół prawosławny nieprzychylnie patrzy na kremację zwłok (teologia Kościoła Prawosławnego). Dlatego najpierw powinno być sprawowane nabożeństwo żałobne, a ciało skremowane po nabożeństwie.

14. Uroczystość pogrzebowa o charakterze świeckim przebiega zgodnie z porządkiem opracowanym przez mistrza ceremonii, z uwzględnieniem postanowień *Ceremoniału policyjnego*.
15. W skład policyjnej asysty honorowej podczas uroczystości pogrzebowej w domu pogrzebowym lub obiekcie sakralnym nie wchodzi poczet sztandarowy. W obiekcie sakralnym lub domu pogrzebowym przy trumnie wystawiany jest posterunek honorowy czteroosobowy. Policjanci ustawiają się przy trumnie – przodem do trumny, symetrycznie w stosunku do jej kształtu.
16. Na posterunku honorowym wartość honorową mogą pełnić również policjanci nie wchodzący w skład policyjnej asysty honorowej oraz przedstawiciele władz państwowych, organizacji pozarządowych, środowisk policyjnych, przyjaciele zmarłego i inne osoby.
17. Podczas zmiany na posterunku honorowym dowodzący policjant, wchodząc do pomieszczenia, w którym znajduje się trumna, staje przed nią i oddaje honory.
18. Trumnę ustawia się na katafalku. Przed trumną umieszcza się czapkę służbową (bez mocowania), stopniem policyjnym uwidocznionym od strony uczestników uroczystości.
19. Przed trumną można ustawić poduszki z orderami i odznaczeniami, wieńce i wiązanki oraz fotografię zmarłego policjanta, jeżeli rodzina wyrazi takie życzenie.
20. W przypadku pośmiertnego mianowania na wyższy stopień policyjny na czapce zmarłego powinny być umieszczone nowe oznaki stopnia policyjnego. Czapkę służbową i fotografię po zakończeniu ceremonii przekazuje się rodzinie zmarłego policjanta. Wieńce i wiązanki ustawia się z boku trumny.
21. Przed rozpoczęciem uroczystości pogrzebowej policjanta, który poniósł śmierć w ochronie życia i zdrowia ludzi oraz mienia albo w ochronie bezpieczeństwa i porządku publicznego, trumnę dekoruje się flagą państwową o wymiarach 100 x 240 cm, umieszczoną wzdłuż trumny, białym pasem po stronie serca.

22. Na trumnie udekorowanej flagą państwową nie umieszcza się czapki służbowej, kwiatów, broni białej i nie posypuje się jej ziemią. Po złożeniu flagi można na trumnie umieścić kwiaty.
23. Obowiązek zapewnienia flagi państwowej do dekoracji trumny spoczywa na organizatorze uroczystości pogrzebowej. Flaga po zdjęciu z trumny i złożeniu jest przekazywana przedstawicielowi rodziny, o ile wcześniej wyrazi on takie życzenie.
24. Trumnę policjanta, który poniósł śmierć w czasie wykonywania obowiązków służbowych poza granicami państwa, dekoruje się flagą państwową z orłem.
25. Jeżeli w uroczystości jest przewidziane pośmiertne odznaczanie lub mianowanie policjanta na wyższy stopień policyjny, odbywa się ono, w uzgodnieniu z rodziną zmarłego, w trakcie ceremonii pogrzebowej lub nabożeństwa żałobnego albo na cmentarzu przed przemówieniami pożegnalnymi.
26. Na 5 minut przed rozpoczęciem świeckiej uroczystości pogrzebowej albo nabożeństwa żałobnego posterunek honorowy zostaje wprowadzony do obiektu i zajmuje miejsce po obu stronach trumny, stając przodem do siebie i bokiem do uczestników pogrzebu oraz do ołtarza. Policjant rozprawdający lub prawoskrzydłowy wydaje komendy.
27. Rozpoczyna się świecka uroczystość pogrzebowa albo nabożeństwo żałobne. Po zakończeniu uroczystości posterunek honorowy samodzielnie opuszcza dom pogrzebowy lub obiekt sakralny i ustawia się po obu stronach karawanu. Pozostali policjanci asysty niosą wieńce, poduszki z odznaczeniami, fotografię i zajmują odpowiednie miejsce w kondukcje.
28. W chwili wynoszenia trumny z obiektu sakralnego lub domu pogrzebowego dowódca kompanii honorowej wydaje komendy:
  - Kompania – BACZNOŚĆ!
  - Na ramię – BRONŃ!
  - Prezentuj – BRONŃ!
  - Na prawo – PATRZ!Werblista gra *Tremolo*, kompania honorowa oddaje honory.

29. Po uformowaniu konduktu żałobnego dowódca kompanii honorowej wydaje komendy do przejścia w stronę cmentarza:
- Kompania – BACZNOŚĆ!
  - Na ramię – BROŃ!
  - W czwórki w prawo – ZWROT!
  - Za mną – MARSZ!
- Kompania honorowa maszeruje bez wymachu rąk.
30. Kondukt formuje się w następującym porządku, po uzgodnieniu z rodziną zmarłego: symbol religijny, orkiestra, trębacz lub werblista, kompania honorowa z poczetem sztandarowym lub pododdział honorowy, poczty sztandarowe towarzyszące, asysta z wieńcami, asysta z poduszkami z odznaczeniami, świecki mistrz ceremonii lub osoby duchowne, karawan z policyjną asystą honorową, uczestnicy pogrzebu.
31. Po przybyciu konduktu do miejsca pochówku, w chwili zatrzymania się karawanu, posterunek honorowy zajmuje miejsce przy grobie, stojąc tyłem do tablicy nagrobnej, oddając honory do momentu umieszczenia trumny na katafalku. Policjanci niosący wieńce i poduszki z odznaczeniami zajmują miejsca, zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami.
32. Dowódca kompanii honorowej wydaje komendę:
- Równy KROK!
- Asysta honorowa maszeruje w wyznaczone miejsce i ustawia się w szyku rozwiniętym, umożliwiającym dowódcy obserwację przebiegu uroczystości.
33. Po zatrzymaniu karawanu, podczas przenoszenia trumny w stronę grobu dowódca kompanii honorowej wydaje komendy do oddania honorów:
- Kompania – BACZNOŚĆ!
  - Na ramię – BROŃ!
  - Prezentuj – BROŃ!
  - Na prawo – PATRZ!
34. Po ustawieniu trumny na katafalku dowódca kompanii wydaje komendy:
- Kompania – BACZNOŚĆ!
  - Na ramię – BROŃ!
  - Do nogi – BROŃ!
  - Kompania – SPOCZNIJ!

35. Po uzgodnieniu z rodziną zmarłego policjanta następuje odmówienie przez duchownego lub mistrza ceremonii egzekwii pogrzebowych albo mowy pożegnalnej.
36. Jeżeli przewiduje się pośmiertne odznaczenie zmarłego lub jego mianowanie na wyższy stopień policyjny podczas uroczystości pogrzebowej, wyznaczony policjant odczytuje wyciąg z aktu nadania odznaczenia lub mianowania. Przed odczytaniem dowódca wydaje komendę:
- Kompania – BACZNOŚĆ!
37. Ordery i odznaczenia są przypinane do poduszek, a akt nadania lub mianowania wręcza się przedstawicielowi rodziny zmarłego. Dowódca uroczystości wydaje komendę:
- Kompania – SPOCZNIJ!,
po czym następują przemówienia okolicznościowe.
38. W przypadku uroczystości pogrzebowej policjanta, którego trumna została udekorowana flagą państwową, po ostatnim przemówieniu następuje ceremonialne złożenie flagi.
39. Po złożeniu flagę państwową przekazuje się przedstawicielowi rodziny zmarłego policjanta, o ile wcześniej wyrazi on takie życzenie.
40. Podczas złożenia trumny do grobu kompania oddaje honory. Dowódca kompanii wydaje komendy:
- Kompania – BACZNOŚĆ!
  - Na ramię – BROŃ!
  - Prezentuj – BROŃ!
  - Na prawo – PATRZ!
Trębacz gra *Hasło WP*.
41. Po złożeniu trumny dowódca kompanii wydaje komendy do salwy honorowej:
- 1) komendy do salwy honorowej dla kompanii uzbrojonej w karabiny SKS:
    - Kompania – BACZNOŚĆ!
    - Na ramię – BROŃ!
    - Do nogi – BROŃ!
    - Salwa honorowa!
    - Kompania – SPOCZNIJ!

Na komendę SPOCZNIJ! drugi szereg odstepuje krok w tył, w przypadku gdy jest to niemożliwe z uwagi na miejsce, odległość między pierwszym a drugim szeregiem można zwiększyć wcześniej; wtedy po komendzie SPOCZNIJ! policjanci nie wykonują odstepowania.

- Do salwy honorowej trzema – ŁADUJ!
- Salwą – PAL!
- Salwą – PAL!
- Salwą – PAL!
- Po salwie honorowej kompania – SPOCZNIJ!

Drugi szereg wykonuje krok do przodu.

- Kompania – BACZNOŚĆ!
- Na ramię – BROŃ!
- Prezentuj – BROŃ!
- Na prawo – PATRZ!

2) komendy do salwy honorowej dla kompanii uzbrojonej w AKMS:

- Kompania – BACZNOŚĆ!
- Drugi szereg krok w tył – MARSZ!
- Na pas – BROŃ! SPOCZNIJ!
- Do salwy honorowej trzema – ŁADUJ!
- Salwą – PAL!
- ŁADUJ!
- Salwą – PAL!
- ŁADUJ!
- Salwą – PAL!
- Zabezpiecz – BROŃ!
- Przez pierś – BROŃ!
- Drugi szereg krok na wprost – MARSZ!
- Na prawo – PATRZ!

42. Po salwie honorowej następuje złożenie wieńców i wiązanek. Wieńce niesione przez policjantów są przekazywane pracownikom zakładu pogrzebowego, którzy umieszczają je na grobie. Delegacji składających wieńce nie zapowiada się.

W czasie składania wieńców werblista gra *Tremolo*.

43. Po złożeniu wieńców sygnalista gra utwór *Śpij Kolego* lub *Cisza*. Jeśli w pogrzebie uczestniczy orkiestra, wykonuje ona *Marsza Żałobnego*, a następnie na komendę dowódcy razem z kompanią honorową odchodzą z miejsca uroczystości.

44. Wyznaczony policjant odpina ordery i odznaczenia z poduszek i przekazuje je przedstawicielowi rodziny zmarłego policjanta.
45. Posterunek honorowy pozostaje na miejscu pochówku do zakończenia składania kondolencji rodzinie zmarłego.

ZAŁĄCZNIK

Ceremoniał policyjny w praktyce – wyciąg

ROZDZIAŁ V. POLICJA W ŚWIĄTYNI

W uroczystościach o charakterze patriotyczno-religijnym mogą brać udział policjanci w składzie oficjalnej delegacji policyjnej oraz policyjnej asysty honorowej.

Przepis prawny: *Zarządzenie nr 122 Komendanta Głównego Policji z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie ceremoniału policyjnego.*

Uroczystości religijne (wyznaniowe), w których uczestniczy policyjna asysta honorowa mogą być organizowane w obiektach sakralnych lub w terenie otwartym (nabożeństwa polowe). W zależności od potrzeb policyjna asysta honorowa może występować w składzie: kompanii reprezentacyjnej/honorowej z pocztem sztandarowym ze sztandarem, orkiestry, policjantów stojących na posterunkach honorowych, policjantów w mundurach historycznych.

Dopuszcza się udział w uroczystości religijnej policjantów do posługi liturgicznej, którzy nie wchodzi w skład asysty honorowej.

1. ZACHOWANIE W KOŚCIELE

Kierownicy jednostek organizacyjnych Policji przy wskazywaniu policjantów do udziału w uroczystościach o charakterze patriotyczno-religijnym biorą pod uwagę ich przekonania światopoglądowe, zgodnie z zasadą wolności sumienia i wyznania.

Policjanci wskazani do udziału w uroczystościach o charakterze patriotyczno-religijnym w ramach oficjalnej delegacji policyjnej lub policyjnej asysty honorowej zachowują poszanowanie wobec zasad ceremonialnych obowiązujących w danym wyznaniu.

W trakcie uroczystości o charakterze patriotyczno-religijnym odbywających się w obiekcie sakralnym umundurowani policjanci zajmują wskazane miejsca siedzące lub stojące, a kiedy wierni klęczą – policjanci przyjmują postawę zasadniczą.

W obiektach sakralnych policjanci zdejmują nakrycie głowy, trzymając czapkę w lewej ręce, chyba, że zasady ceremonialne określonego wyznania pozwalają na przebywanie w świątyni w nakryciu głowy.

2. POLICYJNA ASYSTA HONOROWA PODCZAS NABOŻEŃSTWA

Kompania honorowa oraz poczet sztandarowy biorący udział w uroczystościach patriotyczno-religijnych występują w nakryciach głowy i z bronią. Jeżeli w uro-

czystości bierze udział jedynie trębacz, występuje on w nakryciu głowy, natomiast orkiestra policyjna występuje bez nakryć głowy.

Policjanci pełniący, na zasadzie dobrowolności, posługę liturgiczną podczas uroczystości religijnej, występują w umundurowaniu bez nakrycia głowy. Policjantów pełniących posługę liturgiczną nie wyznacza się do zbierania ofiary.

Jeżeli policyjna asysta honorowa uczestniczy w nabożeństwie obrządku rzymskokatolickiego, w obiekcie sakralnym orkiestra zajmuje miejsce po lewej stronie ołtarza (patrząc na ołtarz) na kilka minut przed mszą św. W miarę możliwości należy orkiestrze zapewnić miejsca siedzące. Trębacz występujący samodzielnie zajmuje miejsce wskazane przez organizatora umożliwiające mu swobodną obserwację.

Kompania reprezentacyjna/honorowa z poczetem sztandarowym ze sztandarem wchodzi do obiektu sakralnego po wejściu celebransów, zajmując miejsce w zależności od warunków w prawej nawie (patrząc na ołtarz), na wprost ołtarza lub w innym godnym miejscu wskazanym przez organizatora.

Wejście asysty poprzedza zapowiedź celebransa lub ceremoniarza „Sztandar (wymienia nazwę jednostki) WPROWADZIĆ!”. Trębacz gra sygnał „BACZNOŚĆ!”.

Po zajęciu przez asystę honorową miejsca poczet sztandarowy wychodzi z szyku kompanii, podchodzi do ołtarza, sztandarowy salutuje przez pochylenie sztandaru, dowódca pocztu i asystujący oddają honory, grane jest „Hasło WP” (przez trębacza) lub hymn RP (przez orkiestrę). Po tych czynnościach sztandarowy wykonuje chwyt „PREZENTUJ”, a pozostali przestają salutować (poczet z szablami wykonuje chwyt „Na ramię”) i na komendę dowódcy pocztu zajmuje miejsce po prawej stronie ołtarza (patrząc na ołtarz) lub w innym godnym miejscu wskazanym przez organizatora. Trębacz wykonuje sygnał „Spocznij”.

Jeżeli asystę honorową stanowi tylko poczet sztandarowy ze sztandarem, to wchodzi on nawą środkową, wykonując te same czynności.

Pozostałe poczty sztandarowe zajmują wskazane przez organizatora miejsca na kilka minut przed rozpoczęciem mszy św.

Podczas nabożeństwa poczet oddaje honory w następujących okolicznościach:

- w czasie czytania Ewangelii po słowach: „Pan z wami (...), słowa Ewangelii według świętego (...)” poczet przyjmuje postawę zasadniczą, sztandarowy wykonuje chwyt „PREZENTUJ”, a następnie salutuje przez pochylenie sztandaru. Poczet sztandarowy wykonuje chwyt „PREZENTUJ”;
- po słowach: „Oto słowo Pańskie” poczet przyjmuje postawę swobodną, sztandarowy opuszcza sztandar do postawy „SPOCZNIJ”. Poczet wyposażony w szable wykonuje chwyt „SPOCZNIJ”;
- poczet po raz drugi oddaje honory na dźwięk dzwonek po słowach kapłana: „Ciałem i Krwią naszego Pana Jezusa Chrystusa” – przez przyjęcie postawy zasadniczej;

- w momencie podniesienia przez celebransa hostii sztandarowy salutuje sztandarem, natomiast dowódca i asystujący oddają honory;
- po opuszczeniu hostii sztandarowy przyjmuje postawę zasadniczą (bez pochylenia sztandaru), a dowódca i asystujący oddają honory;
- po opuszczeniu kielicha poczet przyjmuje postawę swobodną lub chwyt „SPOCZNIJ”;
- poczet po raz trzeci oddaje honory przez przyjęcie postawy zasadniczej podczas udzielania błogosławieństwa po słowach: „Przyjmijcie Boże błogosławieństwo”,
- po słowach: „Idźcie w pokoju Chrystusa” poczet przyjmuje postawę swobodną lub chwyt „SPOCZNIJ”.

Wyjście pocztu sztandarowego Policji następuje przed wyjściem celebransów, po błogosławieństwie i odśpiewaniu pieśni kończącej mszę św. Celebrans lub ceremoniarz zapowiada wyprowadzenie sztandaru: „Sztandar (wymienia nazwę jednostki) – WYPROWADZIĆ!”. Trębacz gra sygnał „Bacność”, poczet sztandarowy podchodzi przed ołtarz, oddaje honor przez pochylenie sztandaru, trębacz gra „Hasła WP”. Po odegraniu „Hasła WP” poczet sztandarowy zajmuje miejsce w szyku kompanii i wraz z nią wychodzi z obiektu sakralnego. Poczet sztandarowy występujący samodzielnie, bezpośrednio po odegraniu „Hasła WP” wychodzi z obiektu sakralnego.

Po wyjściu asysty honorowej trębacz gra sygnał „Spocznij”, po odegraniu którego celebransi z asystą liturgiczną wychodzą do zakrystii. W przypadku udziału orkiestry wykonuje ona utwór lub pieśń religijną.

W rzymskokatolickim nabożeństwie polowym kompania honorowa z poczetem sztandarowym zajmuje, w miarę możliwości, miejsce na wprost ołtarza w szyku marszowym.

Jeżeli asystę stanowi tylko poczet sztandarowy, zajmuje on miejsce z lewej strony ołtarza, patrząc od strony ołtarza.

Jeżeli w uroczystości bierze udział orkiestra, należy zapewnić jej miejsca siedzące na wprost ołtarza. Inne pododdziały policyjne ustawia się w kolumnach na wprost ołtarza lub po prawej stronie, patrząc od strony ołtarza. Pocztę ze sztandarami organizacji pozarządowych, środowisk policyjnych i innych instytucji ustawia się z prawej strony ołtarza, patrząc od strony ołtarza.

W przypadku nabożeństw innych wyznań dowódca uroczystości uwzględni zasady postępowania obowiązujące w ramach danego wyznania.

SŁOWNIK POJĘĆ

Ceremoniał – ogół przepisów i form obowiązujących w czasie obrzędów i uroczystości.

Ceremonia – uroczysty akt, obrzęd przebiegający według ustalonego planu, zwykle z zachowaniem tradycyjnych, symbolicznych form.

Celebrans – duchowny odprawiający uroczyste nabożeństwo.